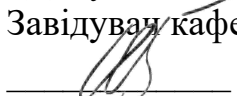

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**Навчально-науковий інститут Архітектури,
дизайну та образотворчого мистецтва
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну**

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

 Олена ОЛЕНІНА

« 06 » червня 2024 р.

Реєстраційний № 6

« 06 » червня 2024р.

**СЕРІЯ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ДИТЯЧОЇ КНИГИ
«АРХІТЕКТУРНІ ПАМ'ЯТКИ ХАРКОВА»**

Кваліфікаційна робота
студентки групи ОМ-2020-1
ступінь вищої освіти «бакалавр»
спеціальності 023 – Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Вишняк Валерії Олександрівни
Керівник: к.п.н, доцент Чирва О.Ч.

(підпис) (прізвище, ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____ Шило О.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____ Оленіна О.Ю.
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ Сторожук Л.К.
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ Чирва О.Ч.
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ Сосницький Ю.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Харків - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ХУДОЖНЬОГО ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ	
1.1 Тенденції розвитку художнього оформлення книги	8
1.2 Українська ілюстрація: від народних мотивів до сучасного вираження....	10
1.3 Особливості й функції дитячої книжкової ілюстрації.....	13
1.4 Поп-ап як інтерактивна технологія оформлення дитячої книги.....	16
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2 КОМПОЗИЦІЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ	
2.1 Ілюстрації Метью Рейнхарта (The Pop-up Book of Nightmares).....	20
2.2 Ілюстрації Роберта Сабуда до книги «The Wonderful Wizard of Oz: a Commemorative Pop-up»	21
2.3 Рухомі механізми Брюса Фостера (Architectural Wonders: A Pop-Up Gallery of The World's Most Amazing Marvels).....	22
2.4 Ілюстрації Надії Дойчева-Бут (Подорож Україною).....	23
Висновки до розділу 2.....	24
РОЗДІЛ 3 ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧОГО ІНТЕРАКТИВНОГО ВИДАННЯ	
3.1 Розробка концепції	25
3.2 Композиційно-художнє рішення графічної серії.....	27
3.3 Техніко-технологічні засоби виконання.....	28
Висновки до розділу 3.....	29

ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	32
ДОДАТКИ.....	35
Додаток А	
Додаток Б	
Додаток В	

ВСТУП

Актуальність. Книжкова люстрація є невід'ємною складовою літературного світу, яка сприймається не тільки як втілення власної мистецької ідеї, але і як засіб передачі творчого змісту самого автора рукопису або книги.

Протягом усього свого розвитку, дитяча книга стає точкою формування духовної культури, способом соціального спілкування, розвитку емоцій і розуму дитини та становлення її як особистості.

В наш час, класична дитяча книга з особистим оформленням не втрачає свою цінність, активно впроваджує і набуває розвитку у різних стилях, даючи змогу розширити можливості внутрішнього простору книжкового блоку, що, безсумнівно, покращує загальний вигляд книги та її сприйняття при прочитанні.

Дослідженням дитячих ілюстрованих книг в Україні займалися такі вчені як В. Конашевич, О. Кабачек, Е. Ганкіна, О. Шабаліна, Н. Жаворонкова, І. Кондратюк, Е. Кузнецов, М. Фляк, О. Авраменко та ін. Ще однією розвідкою, дотичною до зазначеної проблеми, стала публікація А. Бусько «Ілюстрування дитячих книг в Україні» [6, с.78]. Автори комплексно аналізують проблеми оформлення та видання дитячої книги.

Книжкова ілюстрація, як специфічна форма образотворчого мистецтва, має значний вплив на зорове сприйняття та формування розуміння оточуючого світу, сприяє розвитку естетичної чутливості у дітей, що проявляється, передусім, у прагненні до гармонії у всіх її виявах. Книга відкриває перед маленькими читачами багатоаспектність, розкриває світ слова та зображення. Книжкова графіка є першим знайомством дітей із мистецтвом візуального вираження.

Сучасні дитячі художники мають вільний вибір засобів виразності, технік та стилів. Ілюстрація літературного твору не лише допомагає візуалізувати зміст

тексту, а й має вагомий вплив на сприйняття та розуміння інформації, допомагаючи розширювати задум світів автора, сюжетні лінії, образи для читачів.

Візуальне оформлення текстів має величезне значення, особливо коли мова йде про дитячу літературу. Ілюстрації відіграють ключову роль у формуванні художньо-естетичного смаку та розвитку креативного мислення дітей. Зображення сприяють розвитку уявлення та уяви, становленню емоційної сприйнятливості та ідентичності себе як особистості, формуванню навичок свідомого читання та розуміння тексту. Обрана тема є актуальною, оскільки вона відображає не лише естетичні, а й педагогічні, психологічні та соціокультурні аспекти.

Мета роботи. Дослідити особливості ілюстрування й оформлення дитячої книги. За результатами дослідження розробити серію ілюстрацій та проєкт оформлення дитячої інтерактивної книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова» з застосуванням технології «Pop-up».

Об'єкт кваліфікаційної роботи. Художнє оформлення дитячих видань.

Предмет кваліфікаційної роботи. Серія ілюстрацій для дитячої книги «Архітектурні пам'ятки Харкова» до проєкту оформлення інтерактивної книги для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова» з застосуванням технології «Pop-up».

Завдання кваліфікаційної роботи:

- Опрацювати мистецтвознавчу літературу й джерела за темою;
- Дослідити особливості дитячої книжкової графіки традиційних та інноваційних видань;
- Розробити серію ілюстрацій до дитячої інтерактивної книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова»;
- Розглянути етапи виконання практичної частини макетування;
- Підвести підсумки кваліфікаційної роботи.

Методи. Вивчення й аналіз літератури та джерел за темою кваліфікаційної роботи. Аналіз аналогів (стилістичний, композиційний, семантичний) художнього

оформлення «рухомої» книги. Методи морфологічної трансформації, паперової пластики, структурування, застосування інтерактивних технологій в художньому оформленні інформаційного ресурсу. Методи опису, синтезу, структурування, систематизації та узагальнення отриманих в процесі дослідження даних.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури (22 позиції), додатків. Загальний обсяг роботи – 50 сторінок, основного тексту – 30 сторінок.

Серія графічних робіт складається з освітнього інтерактивного ілюстрованого матеріалу для авторської дитячої книги дошкільного та молодшого шкільного віку «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова». Кожна розгортка має 1-2 рухомих окремих вирізних елементи з розважальною та освітньою метою.

Виконання ілюстрацій реалізуються за допомогою цифрової графіки на комп'ютері у растровій програмі Adobe Photoshop. Надалі збірка макета виконується за допомогою клею та клейкої стрічки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕМИ

1.1 Тенденції розвитку художнього оформлення книги

Ілюстрація (від лат. *illustratio* – висвітлюю, наочно зображую) – зображення (малюнок, гравюра, фотографія, репродукція, карта, схема), що наочно пояснює чи доповнює текст у виданні, візуально підсилює його сприйняття і може бути точним поясненням словесної інформації, а може становити своєрідну інтерпретацію тексту ілюстратором [3].

Історія розвитку ілюстрації у книгах складається з численних етапів, кожен з яких відображає важливі зміни в сприйнятті та використанні її у книжковій писемності та видавництві. З давніх часів, коли людство тільки починало зароджувати свої перші текстові шедеври, виникла первинна передача слів саме через піктографію, що має у своєму змісті дві частини «*pictus*» – малювати, «*grafo*» – пишу [11, с.4]. Згодом, у процесі розвитку писемності та подальшому створенні текстових творів, з'явилася природна потреба естетичного оформлення. Таким чином і почалася формування книжкової ілюстрації.

Зародженням одних з перших конструкцій книг стає час виникнення та початок використання папірусних сувоїв (рулонів у спеціальних футлярах) у Древньому Єгипті. Рукописи створювалися кольоровими фарбами та чорнилами. Такі записи мали сакральне значення, які виконували функцію візуалізації релігійних міфів та повсякденного життя, як, наприклад «Книга мертвих», де ілюстрації супроводжували текст магічних формул (рис. А.1). Даний формат першої книги проіснував декілька століть (Греція, Давній Рим) до початка нашої ери, коли почалася докорінна зміна структурування та оформлення сторінок - вони почали мати сучасний блоковий вигляд книги. Згадана будова називалась - кодексом.

У середньовічний період рукописи та ілюстрації стали більш розвиненими і деталізованими. Процвітання ілюмінації, що охоплює книги, включають у себе біблійні манускрипти ілюстрації до Біблії, такі як «Келлська книга» (кінець VIII — початок IX століття), з багатою деталізацією та складним орнаментом та роботи готичного стилю гравюр Майстера Е.С. «Алфавіт. Літера «G». L. 289» (остання чверть XIV століття) (рис. А. 2; 3).

З поширенням книгодрукування ілюстрації стали більш доступними широкому колу людей. Перші друкарі ще не могли на сторінках своїх видань дати такі ілюстрації, які стали б гідною альтернативою мініатюрам. Адже мініатюри відзначалися чудовими кольорами з використанням золота, тонким малюнком і вишуканими композиціями. З самого початку свого розвитку ілюстрація в ранній друкованій книзі була орієнтована не на досягнення рівня мініатюрного мистецтва, а на художньо-стильові особливості лубочних блок-буків, ілюстрації до яких малювали спочатку олівцем або пером і чорнилом на паперових аркушах, а значно пізніше почали гравіювати разом із текстом на суцільній дошці [13, с. 233].

Епоха Ренесансу відзначилась особливою увагою, виразністю, витонченістю до деталей у творах знаменитих митців того часу. Ілюстрації насамперед намагалися як найточніше відтворювати світ, відображаючи реалістичні обличчя, вирази та деталі предметів. Популярні техніки для створення графічних робіт стали включати гравюру та дереворит, які дозволяли деталізовано відтворювати зображення. Яскравим прикладом стає робота Сандро Боттічеллі до літературного шедевра італійського поета Данте Аліг'єрі «Божественна комедія». Робота була безпрецедентною. У той час було прийнято створювати ілюстрації книг у форматі невеликих зображень, акцентуючи увагу на тексті, однак, у Боттічеллі вони більше схожі на картини [1] (рис. А. 4).

Подальше зростання та популяризація тиражованих видань знайшла своє відтворення і у дитячих книжках. З XVIII по XIX століття - історія книжкової

ілюстрації набула значного розвитку, який відзначався деякими ключовими тенденціями та інноваціями. За цей короткий час відбувся зростаючий інтерес до створення книг для дітей з ілюстраціями. Поєднання тексту та зображень створювало більш доступний та привабливий контент для молодшого читача.

Поширення нових технологій друку, таких як хромолітографія, дозволило створювати кольорові ілюстровані книги в масовому об'ємі. Це дало поштовх для створення таких класичних творів, як «Пригоди Аліси в Країні Див» Льюїса Керролла з ілюстраціями Джона Теннієля (1865) та «Пригоди Піноккіо» Карло Коллоді де художником вже стає Енріко Маццанті (рис. А. 5; 6).

Інтенсивний історичний та технічний розвиток визначив подальший курс книжкової графіки, створюючи основу для її інновацій у XX столітті та і на сьогоднішній день.

1.2 Українська ілюстрація: від народних мотивів до сучасного вираження.

Мистецтво української ілюстрації має багату історію, що сягає сивої давнини і пройшло складний процес свого унікального розвитку який і триває до нині. Відображення культурно-історичних й мистецьких традицій українців у книговидаванні, завжди відігравало важливу роль у формуванні національної ідентичності та сприяло збереженню унікальної культурної спадщини.

У давнину книжкові ілюстрації в Україні в основному були пов'язані з релігійними текстами та рукописами. Майстри давньоруського мистецтва відтворювали на сторінках рукописів історії з Біблії, життя святих та інші релігійні мотиви, використовуючи характерні для того часу символику та стилізацію.

Основними джерелами з історії Київської русі й по сьогодні залишаються літописи. На жаль, до наших днів вони прийшли не в своєму первісному вигляді, не такими, якими вони були написані, в пізніх списках, що датуються або кінцем

XIV або, переважно, XV-XVII ст. Змістовно близькими до літописів є літературні твори — «Слово про закон і благодать» Іларіона, «Повчання Володимира Мономаха», «Житіє і ходіння ігумена Даниїла», «Слово о полку Ігоревім» та ін [21, с. 14-15], [20, с. 13] (рис. А. 7; 8).

З появою та розвитком друкарського ремесла у період з XVI по XVII століття, з'являються перші друковані книги з повноцінною ілюстрацією. Майстри створювали гравюри на дереві та міді які доповнювали текст і покращували його розуміння читачам. Багато з цих ілюстрацій мали релігійний або фольклорний характер.

У період бароко, книжкова ілюстрація в Україні демонструвала вплив західноєвропейських стилів та технік. Важливим етапом в історії української книжкової графіки стало XVIII століття, коли виникли перші видання з дереворитами та літографіями, які наносились поверх каменю спеціальним літографським олівцем та жирною тушшю.

Справжньою ваговою частиною в історії розвитку української ілюстрації XIX столітті стає епоха романтизму, що співпало з національним відродженням. Видатними майстрами цього періоду були Ілля Репін, Олександр Мурашко, Олекса Новицький, які відзначилися розробками та створеннями ілюстрації до літературних творів, народних казок, епосу, фольклорних збірок та видань.

З розвитком друкарства в 1900-х роках, оформлення та ілюстрація отримала значні технологічні та творчі можливості. У цей період розвиток друкарства прискорився завдяки поширенню нових технологій, таких як літографія, офсетний друк, фотографія та інші. Художники почали втілювати свої здібності не лише для класичних літературних творів, але й для ілюстрацій для наукових книг, журналів, дитячої літератури та інших тиражованих видань. Серед них яскраву творчість мала Марія Приймаченко та її графічні роботи до народних дитячих казок «Ой коники сиваші. Українські народні дитячі пісеньки», «Товче баба мак. Українська народна приповідка» та інше (рис. А. 9; 10). У співпраці з Михайлом Стельмахом

художниця проілюструвала дитячі книжки «Журавель» та «Чорногуз приймає душ». Ілюструвала українські народні дитячі пісні «Ой коники-сиваші». За образністю, характером світосприймання, мірою узагальнення і відбору головного роботи Примаченко відповідають образній структурі дитячих казок, які вона любить зображувати. Естетика казково-незвичайного легко входить у реальність, тому здається природною [8].

Сьогодення стало новою віхою у книжковому ілюструванні яка зазнала значного розвитку та різноманіття, відзначаючи себе креативністю, винахідливістю та мистецькою свободою. Сучасні художники-ілюстратори створюють різноманітні твори та використовують креативні підходи до ілюстрації літературних творів від класичних акварельних та живописних технік до роботи з цифровими малюнками та дизайном. Митці використовують широкий спектр технік, синтезу стилів і технологій для розробки унікального візуального продукту.

Однією з яскравих представниць сучасної ілюстрації стає Євгенія Гапчинська. Мисткиня відома своїми творами в багатьох жанрах, до яких входить графічні роби художньої літератури, дитячих казок та ілюстрації для листівок, поштових марок та власних арт-буків (рис. А.11). Її роботи завжди вражають своїм неповторним стилем, який поєднує в собі витончену красу, фантазію та глибокий емоційний зміст. Її мальовничі серії сполучають у собі експеримент з різними стилями та методами мистецтва, включаючи акварель, олійні фарби, графіку та цифрове мистецтво. Крім того, художниця вміло комбінує різні елементи, такі як абстракція, текстурні шари та колажі, для створення вишуканих та динамічних композицій.

Варто також звернути увагу на творчість Віолетти Борігард. Художниця розпочала свій творчий шлях з використання цифрової графіки яка емітує пастель. Нині успішно поєднує різні змішані техніки. У 2015 році, портал «БараБука» назвав найкращою ілюстраторкою року. Роботи з ілюстрації книг, такі як: «Про

кита», Оксани Луцевської, «Засинай» і «Прокидайся» Галини Вдовиченко, неоднаразово ставали бесцелерами продажу і цікавили глядачів починаючи від художніх знавців до юних читачів. Віолетта не говорить про підйом у сучасній українській ілюстрації, оскільки вважає, що її покоління ще навчається і шукає себе [9].

Традиційно сильною в Україні залишається класична книжкова графіка, митці відкриті і до експерименту. Часто ілюструючи віршовані видання, художники прагнуть до новаторських рішень, що допомагають розкрити зміст сучасних оригінальних творів [10, с.21].

Україна завжди мала молодих та перспективних творців, які активно використовують сучасні технології та демонструють власний потенціал у роботі з новими формами та стилями, поруч із вже відомими художніми класиками. Нове покоління ілюстраторів розширює межі традиційного мистецтва та вносить інновації та прогрес у світ української книжкової графіки.

1.3 Особливості й функції дитячої книжкової ілюстрації

Ілюстрована книга - це предмет, з яким хочеться спілкуватись, отримуючи естетичне задоволення. Предмет, що завойовує нашу увагу, відкриває, дивує, захоплює у свій особливий простір. Ілюстрація — зображення в книжці або журналі, що пояснює, відтворює зміст тексту; малюнок [19, с.97].

Ілюстрації до дитячих книг є важливою частиною світової літератури, яка відіграє важливу роль у формуванні художнього смаку особистості та розвитку її уяви. Візуальні образи допомагають малюкам краще зрозуміти зміст книги, надаючи їй образність і колорит, що робить читання більш захоплюючим і доступним.

Правильне оформлення та влучне додавання художнього графічного супроводу, надає можливість дітям краще уявити персонажів, події та місця, описані в книзі. Такий спосіб направлений на створення атмосфери та відтворення

настрою і емоції, що допомагає дітям бути більш залученими та краще сприймати інформацію з тексту.

Ілюстрації в дитячих книгах різняться своїми техніками виконання: від малюнків у техніці класичної графіки або акварелі до комп'ютерної (растрової або векторної) графіки та фотографій. Це своєрідне симбіотичне поєднання різних видів літературного та художнього мистецтва які і створюють саму книгу. Ілюстрація зацікавлює, розширює та пояснює різні образи та речі змістовне наповнення тексту, тим самим дозволяючи юним читачам повною мірою збагатитися та отримати користь від читання.

Ілюстрації у книжках для дітей варіюються залежно від вікових потреб, розвитку мислення та сприйняття, а також від специфіки контенту книги та її цільової аудиторії. Цілком доречно стане відокремлення певних вікових особливостей та розділ їх на декілька груп, такі як: малюнки для немовлят (до 3 років), книжкові малюнки для дошкільнят (3-6 років), ілюстрації для молодших школярів (6-8 років), книжкова графіка для старших школярів (8-12 років).

Малюнки для немовлят виділяються своєю контрастністю, яскравістю, інтерактивністю та простотою формою, що допомагає привернути увагу та з легкістю сприймати та зчитувати образи на сторінках.

Ілюстрація для дошкільнят несе головною метою емоційне збагачення та контакт. Саме через книжки-картинки, дитина розвиває свою маленьку моторику рук яка має під собою подальший розвиток уяви та інтелекту.

Книжки для молодших школярів спрямовані на образне мислення та формування любові до самостійного читання та початку осмислення тексту, оскільки діти вже можуть розуміти більш складні концепції та сюжети. Ілюстрації частіше виконують роль доповнення до тексту, пояснюючи або підкреслюючи певні моменти для зручності маленького читача.

Видання для старших школярів передпідліткового віку у більшості своєї маси емоційно насичені і вже звертаються до абстрактних форм і уяви дитини.

Книжкові малюнки переважно намагаються бути менш деталізованими, але здатними передати багато емоцій та вражень [12].

Якщо розглядати більш усвідомлено та відокремити основні функції та особливості сприйняття цілісної інформації дітьми, то спеціалістами були сформульовані навчальні та художні вимоги до дитячої книжкової ілюстрації:

1. Тісний зв'язок малюнка зі змістом літературного твору, образне, реалістичне розкриття його ідей, явищ життя, опора на образність дитячого мислення, відповідність ілюстрації жанру літературного твору.

2. Реалістичний і динамічний характер малюнка, чіткість його контурів, яка дає гарне відмежування предметів від простору.

3. Емоційна жвавість, веселість, динамічність образів у малюнку, використання художником рухів у малюнку, жестів героїв.

4. Яскравий колорит малюнка, в якому поєднання кольорів може бути реалістичним або казковим.

5. Простота та чіткість композиції, розташування головних героїв в центрі на передньому плані, на задньому плані-оточення нейтральне, яке не відволікає увагу дитини. Зацікавити дітей книжковою графікою можна лише в тому випадку, якщо систематично розглядати з ними ілюстрації [14, с.121].

Самі по собі малюнки у дитячій літературі, залежно від її змісту, можуть бути різні: веселі чи сумні, гамірні чи тихі. І виконані бувають у реалістичній чи довільній, умовній манері. І якщо малюнки талановито, якісно зроблені, вони, як і книги, мають свою біографію [18, с.147]. Саме так можна представити сімейний дует художників Романи Романишин та Андрія Лесіва.

У 2012 році казка «Ріпка» у переказі Івана Франка та творчо-ілюстративному втіленні «Аграфки» увійшла до світового каталогу кращих дитячих книжок «Білі круки». У 2013 році зі збірки «П'ятикнижжя» Грицька Чубая почалася співпраця ілюстраторів з «Видавництвом Старого Лева». На сьогодні у видавництві вийшло шість авторських книг Романи Романишин та

Андрія Лесіва — «Антоміми» (2014), «Зірки і макові зернята» (2014), книжка-картонка «Мій дім і речі в нім» (2015), «Війна, що змінила Рондо» (2015), «Голосно, тихо, пошепки» (2017), «Я так бачу» (2018) [12] (рис. А. 12, 13, 14, 15, 16).

Якісні, художні ілюстрації залишаються в пам'яті дітей, надихають їх на власні творчі спроби, допомагають розкрити приховані таланти. Привабливі картинки та оформлення може стати важливим елементом культурної спадщини та вплинути на формування естетичних смаків юних читачів. Тому фахова робота з художньою композиційною, ілюстрацією відіграє важливу роль, сприяючи розвитку, вихованню, формуванню культурного світогляду. Це не просто малюнки, це ключі до захопливого світу цієї книжки, який відкрив дітям талановитий ілюстратор.

Аналіз джерел та літератури доводить що ілюстрація у книжках є важливою та актуальною складовою розвитку людини ще від самого народження до свідомого дорослого життя, допомагає розвинути творчий та духовний потенціал особистості.

1.4 Рор-уп як інтерактивна технологія художнього оформлення дитячої книги: підхід до ілюстрацій у сучасній літературі.

«Рор-уп» — це загальний термін, який включає різні форми рухомих книг: трансформується частина, або вся книга. Зазвичай центральна секція має спливаючий рух, який створюється шляхом перегортання сторінки, перетягування язичка або повороту коліщатка. Деякі спливаючі вікна покладаються на розрізи, зроблені в центрі сторінки. Рор-уп вкладення зазвичай має вирізані форми, часто з вкладками, вставленими в частини, які прикріплені до центральної сторінки (сторінка-основа паперу є місцем, де прикріплено спливаюче вікно). Це трюк зі складанням паперу, який люблять діти [5, с.56].

Рор-ур книги мають історію, яка сягає далеко назад, і є цікавим явищем у світовій літературі. «Рухомі» книги здебільшого пов'язані з XX століттям, але перші згадки про використання ефекту руху у книгах були ще в середні віки нашої історії. Такий вид книги з самого зародження позиціонувався як книга для дорослих. Рухомі книги застосовувались у різних наукових галузях від медицини до астрономії та архітектури, слугували наочним посібником для дотичних до цих професій людей. Так у 1121 році була створена дуже схожа механіка розгортки сторінок для «Liber Floridus» (рис. А. 17), яка демонструє механізм шлюзу Землі. 1200 рік – відкриття воріт, використане на картах паломництв Метью Паріса (1200-1259). 1300 рік – Volvelles використовувався як інструмент організації Рамоном Луллем (1235-1316) (рис. А. 18). 1540 рік – Вольвети використані для зображення руху небесних тіл у Astronomicum Caesareum Петра Апіана, він же Пітер Біневіц [8].

У XVIII столітті відбувся великий попит на Рор-ур книги з дитячою тематикою. Багато казок почали справжні експерименти з розробками та вдосконаленнями механік рухомих частин книги. «Harlequinade» Роберта Сейєра з використанням складених паперових клапанів у стилі lift-the-flap публікується у 1765 році (рис. А.19).

XIX століття стало ключовим для історії «рухомої» книги. Багато художників та ілюстраторів впроваджували використання різних методів щоб зробити свої книги більш захоплюючими та інтерактивними.

На сьогоднішній день ілюстрація та створення Рор-ур книги залишається популярною і затребуваною друкованою продукцією по усьому світу. Сучасні ілюстрації вражають своєю складністю та деталізацією, вони продовжують захоплювати уяву читачів усіх вікових груп. Рухомі елементи та композиції стали не лише засобом розваги, а й мистецтвом, яке потребує високого рівня майстерності та технічних знань.

Цінність такого вида видання - це конкретно визначена структура та завдання, такі як:

- Художньо-композиційна цілісність ілюстрацій;
- Гармонійно взаємодія з текстом книги;
- Адаптація до вікових потреб;
- Консистентність образів.

Яскравим представником є художник-ілюстратор Роберт Сабуда, чий талант й інноваційний підхід приніс популярність цьому жанру. Він створив численні популярні книги, такі як «Alice's Adventures in Wonderland», «The Movable Mother Goose», які стали справжніми шедеврами мистецтва сучасної книжкової графіки (рис. А.20, 21).

Висновки до розділу 1

Аналіз проблематики дослідження дозволив усвідомити ключові поняття книжкової графіки, розглянути історію становлення та особливості української ілюстрації, дослідити технологію Pop-Up книги, ознайомитись з творчим доробком сучасних художників-ілюстраторів.

Від перших примітивних малюнків до складних і деталізованих композицій сучасних ілюстраторів, історія книжної ілюстрації демонструє постійний розвиток цього виду художньої графіки. Книги стають доступнішими та захоплюючими для дітей та дорослих завдяки ілюстраціям та влучним оформленням сторінок. Це допомагає краще зрозуміти текст і зрозуміти світ навколо них.

Дитяча літературна графіка є важливим компонентом, який відіграє ключову роль у розвитку та вихованні маленьких читачів. Вона розвиває творче мислення, моторику та уяву дітей, підвищує інтерес до читання та формує естетичні смаки.

Поп-ап книги, з іншого боку, є чудовим прикладом творчого підходу до книжкового мистецтва, який захоплює та зачаровує своїми складними

механізмами та унікальними образами. Таким чином, ілюстрації та поп-ап елементи є важливими компонентами художнього оформлення книг протягом усієї історії свого існування, оскільки є показовим прикладом синтезу образотворчого мистецтва, літератури та простої механіки.

РОЗДІЛ 2 КОМПОЗИЦІЙНО-ХУДОЖНІЙ АНАЛІЗ АНАЛОГІВ

2.1 Ілюстрації Метью Рейнхарта (The Pop-up Book of Nightmares)

Метью Рейнхарт - це сучасний майстер «рухомої» ілюстрації. Його роботи стають цікавими інноваційними відкриттями як для дитячої та і для дорослої аудиторії. Кожна ілюстрація відокремлюється своєю реалістичністю і великою увагою до дрібних деталей апелюючи в них різними техніками та матеріалами.

Його перший великий прорив у світ Pop-up книжок відбувся з дивною, але улюбленою «The Pop-up Book of Nightmares» [7] (рис. Б.1).

Ця книга стала однією з дебютних творів для митця. Реліз випав на 3 листопада 2001 року, публікована англійською мовою видавництвом St. Martin's Press. Структура книги складається з твердої обкладинки та 22 сторінок.

Кожна сторінка книги розкриває складний і інтерактивний рухомий образ, який захоплює уяву своїм креативним і детальним підходом. Ілюстрації створюють атмосферу тривоги та напруги, яка характерна для найжахливіших кошмарів, від темних і моторошних сцен до фантастичних істот які вражають детальною художньою проробкою кольорів, текстур та композицій.

Ілюстрації становить 10 повноцінних рухомих розворотів під кожен людську фобію: «Екзаменування»; «Автомобільна аварія»; «Падіння»; «Зараження»; «Утоплення»; «Спальня з привидами»; «Голий на публіці»; «Переслідування»; «Народження»; «Апокаліпсис».

Особливість творчої художньої композиції поєднує в собі майстерність, технічну досконалість та емоційну завантаженість для глядача, що і створює вражаючий досвід та пізнаваність. Такі ілюстрації можуть бути особливо привабливими багатим досвідом для художників та дизайнерів, а також для всіх, хто цінує незвичайні та інноваційні підходи до книжкового мистецтва.

2.2 Ілюстрації Роберта Сабуда до книги «The Wonderful Wizard of Oz: a Commemorative Pop-up»

Творчість Роберта Сабуди охоплює різноманітні теми, від казкових історій та пригод до наукових концепцій та природних явищ. Завдяки своїй здатності перетворювати сторінки книг на живі 3D-зображення, які вражають своєю моторністю та рухом, художник став одним із найвідоміших паперових інженерів по усьому світу.

Ключові роботи пов'язані з книгами для дітей, такими як «The Adventures of Providence Traveler, 1503: Uh-Oh, Leonardo!» (2003 рік) та «The Christmas Alphabet» (1994 рік), яка була першою із великої колекції «рухомих» книг. Наразі особливу популярність має «Ten Horse Farm» (2018 рік) та «The Dragon & the Knight: A Pop-up Misadventure» (2014 рік), які привертають увагу як маленьких, так і великих читачів.

Особливо захоплює графічна серія рухомих ілюстрацій до казки письменника Лімана-Френка Баума, в скороченій версії Лаймена Френк Баума, з стилізованими сторінками під перші класичні ілюстрації Вільяма Денслоу.

Випуск проєкту був створений Робертом Сабуди у 100 річницю публікації дитячого роману та налічує у собі 7 кольорових сторінок у твердій обкладинці.

Використання складного механізму для кожної розгортки сторінок є вдалим прикладом професійної паперової інженерії. З точки зору композиції, художник майстерно використовує простір кожної сторінки книги, щоб створити враження глибини та руху. Елементи динамічні, більшість з них центровані до згибу розгортки, створюючи вид для глядача на 180°. Малюнки вдало підібрані за кольором та пропорціями, що у свою чергу створює гармонійну та захоплюючу візуальну експозицію.

Яскраві виразні ілюстрації вдало підібрані саме під молодший вік аудиторії.

Загалом, «The Wonderful Wizard of Oz: a Commemorative Pop-up» (рис. Б.2) є яскравим прикладом того, як книжкове оформлення вдало поєднує у собі чітку та складну структуру механізмів та вишуканий творчий смак автора.

2.3 Рухомі механізми Брюса Фостера (Architectural Wonders: A Pop-Up Gallery of The World's Most Amazing Marvels)

Брюс займається дизайном із паперу з кінця 80-х років, коли йому, як графічному дизайнеру-фрілансеру, доручили створити рекламний матеріал для Ні-С Juices. Після того, як у аспірантурі займався скульптурним мистецтвом, можливість перетворити плоский графічний дизайн на рухоме та тривимірне мистецтво стала трансформаційною. Відтоді Брюс розробив дизайн понад 60 книжок, що висуваються, і незліченну кількість інших рекламних і рухомих творів для великих видавництв, музеїв, пакувальників, корпорацій та приватних осіб [4].

Його механізми у книзі «Architectural Wonders: A Pop-Up Gallery of The World's Most Amazing Marvels» (рис. Б.3) з розробленими ілюстраціями Дена Брауна та текстом Кетліна Мерфі Колана, містить у собі 5 повноформатних розгорток видатних архітектурних об'єктів світу з твердою палітуркою: Собор Паризької Богоматері; Тадж-Махал; Замок Нойшванштайн; Емпайр-Стейт-Білдінг; Сіднейський оперний театр.

Будівлі виконані у реалістичній техніці та оздоблені дрібними графічними деталями, імітаціями текстур цегли, скла та навколишнього ландшафту.

Механізми Pop-Up ускладнені декількома точками руху елементів та мають багат шаровість і об'єм з ускладнених паралельно спливаючих конструкцій на основі квадрата та прямокутника.

2.4 Ілюстрації Надії Дойчева-Бут (Подорож Україною)

Надія Дойчева-Бут - провідна українська книжкова ілюстраторка з багатьма нагородами та відзнаками з міжнародних та вітчизняних конкурсів ілюстрації. Вела активну діяльність із видавництвом «Грані-Т», де створила більше 20 графічних серій які отримали своє визнання.

У дитячій книжковій ілюстрації Надія Дойчева-Бут поєднує національну традицію зі світовими новаціями в ілюстрації, сміливо ламає пропорції фігур, малює гротескні, іронічні та зворушливі образи. За словами художниці, вона нерідко впізнає майбутніх героїв у геті абсурдних речах: в облупленій фарбі, на мурах старих будинків, у плямах на скатертині, навіть на стінах у метро... [3].

Свої ілюстрації Надія малює на комп'ютері або ж вдається до змішаної техніки, додаючи, приміром, акварель [9].

Серія книжок-картинок для найменших «Подорож Україною» (рис. Б.4) стає однією з виняткових та актуальних видань для сучасних дітей дошкільного віку. Завдяки яскравим малюнкам та спрощеній стилістиці зображення, дітям стає легко візуально сприймати та вивчати історичні факти про Україну і її міста.

За задумом серія віммельбухів «Подорож Україною» передбачає чотири мандрівки, по одній кожної пори року. Наразі вийшли дві книжки: літня й зимова, а також додаток до проекту – чималенька (60х98см) розмальовка – карта України з десятком наліпок «Ми тут були».

Літня книжка має п'ять розворотів: Карпати, Донецьк, Сорочинський ярмарок, Одеса та Київ. Зимова – трошки більша, на сім розворотів: Дніпро, Петриківка, Харків, Львів, Буковель, замки Західної України та Київ. Особливістю зимової книжки є змістовий акцент, на який вказує підзаголовок: «Від свята до свята», а також – текстова вкладка «Лист до батьків», у якій ідеться про те, що ж таке «віммельбух» та «з чим його їсти», чому родина вирішила завітати в те чи інше місце, а також ігри для малят та запитання на ерудицію для школярів на кожен розворот [2].

Головною особливістю цієї серії є перенесення змісту саме через книжкові ілюстрації. Картинки стають своєрідним графічним текстом який несе у собі естетичну, розважальну та освітні функції для юних читачів.

Висновки до розділу 2

На шляху вивчення аналогів ілюстрацій книг, у цьому розділі було здійснено значний прогрес у розумінні сучасних тенденцій у створенні візуальних образів та механік книг які містять рухомі елементи та розраховані саме на дитячу аудиторію. Розділ ще раз підкреслив особливості ілюстрацій які стали особливо привабливими для глядачів і покупців такого роду книг. Це дозволило зробити деякі важливі висновки.

По-перше, вивчення подібних аналогів художніх творів допомагає розвинути власне художнє мислення та творчий потенціал під час розробки поданої специфічної книги як Pop-Up. Розглянувши найвідоміші приклади, відбувся детальний аналіз та певний приблизний об'єм робіт для реалізації кваліфікаційної роботи.

По-друге, проведене дослідження дозволяє зрозуміти, які елементи або прийоми працюють ефективно, а які можуть бути вдосконалені. Усе обговорене допомагає вибудувати власну стратегію та техніку створення роботи.

РОЗДІЛ 3 ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧОГО ІНТЕРАКТИВНОГО ВИДАННЯ

3.1 Розробка концепції

Харків - місто з багатою історією та неповторною культурною спадщиною. Воно наповнене неймовірними архітектурними шедеврами, які розповідають нам про минуле та прогнозують майбутнє. Кожний будинок, кожний пам'ятник архітектури має свою унікальну історію та особливості, які чекають, щоб зачарувати.

Можна відслідкувати сталу тенденцію на культурне піднесення та велику увагу до міста, особливо у період воєнних дій. Люди починають ще більше цінувати та цікавитись історією, особливістю місця їх життя. Тому значну популярність набуває література та довідники, що пов'язані з рідним краєм.

Мати книгу про місто - це не лише символічний акт, але і важливий засіб збереження та популяризації його культурної та історичної спадщини. Таке видання стає невід'ємною частиною міської ідентичності та відображає різноманітні аспекти життя та діяльності міста. Можливо виділити основні моменти, як: інформація, реклама та освіта.

Розглядаючи книгу у класичному розумінні як джерело інформації для мешканців та відвідувачів, маємо можливість краще зрозуміти історію, культуру та архітектуру міста, розкриваючи його унікальний характер та особливості. Це допомагає мешканцям відчувати гордість за своє місто та сприяє підтримці та збереженню міської спадщини.

Крім того, слугує рекламою яка може просувати місто в туристичному секторі. Яскравість та в якомусь сенсі унікальність, привертає увагу туристів та стимулює їх відвідувати місто, дізнаватися про його цікаві місця та події, а також

взаємодіяти з місцевими жителями. Це сприяє розвитку туризму та економіки міста.

Книга про місто є і елемент культурного життя та освіти. Як вже зазначалось, відбувається зростання інтересу до міської культури, мистецтва та історії серед мешканців, особливо серед молодого покоління. Це сприяє формуванню та збереженню культурної ідентичності міста та його жителів.

Нажаль, як виявилось, існує тільки невелика кількість спеціалізованої літератури, яка зможе бути адаптована для різних вікових категорій.

У практиці сучасної школи є два підходи до вивчення свого регіону. Перший підхід – розподіл і локалізація регіональних знань, проблем в окремих темах навчальних предметів на різних етапах навчання з наступним узагальнення на міжпредметній основі. Другий підхід передбачає створення єдиного багатоаспектного (інтегрованого) навчального курсу. Це робить вивчення рідного краю системним, а отже перспективнішим. Саме такий інтегрований характер передбачає курс «Харківщинознавство» [16, с.1]. Для цього була випущена низка навчальних посібників та брошур, які стали навчальним матеріалом для дітей молодшого та старшого підліткового віку.

З подальшим вивченням та розкриттям теми виявилось, що аналогів друкованих видань для молодшого віку значно менша кількість. Виховання краєзнавчої теми присутньо з самого дитинства, але це відбувається на незрозумілих таблицях або, інколи, через книги, які не є цікавими та продуктивними для молодшого віку - дошкільного та молодшого шкільного періоду.

Тому, метою для подальшого якісного та цікавого розвитку стає саме створення інтерактивної пізнавальної книги, яка зможе водночас привернути увагу маленьких читачів й ознайомити їх з історією та особливостями міста, в якому вони мешкають.

Кожна ілюстрація, починаючи від обкладинки до останньої розгортки повинна тримати увагу та спрямовувати на сенсорне та зорове відчуття. При цьому зберігаючи правила художньої композиції та гармонію кольорів.

Усього серія планується у п'ятьох повноцінних рухомих розгорток, які ілюструють ключові туристичні місця міста Харкова (Держпром; Центральний парк відпочинку, Зоологічний парк; фонтан «Дзеркальний струмінь»; Харківська залізнична дорога).

Було прийняте рішення додати головних маскотів (хлопчика і дівчинку та їх атрибути рюкзак та пошукову лупу) які будуть разом з маленькими читачами відкривати нові місця на карті, таким чином додаючи елемент присутності та гри.

Робота виконується за допомогою комп'ютерної графіки. Для створення були використані такі програми як Adobe Photoshop та Adobe InDesign.

Обрана візуальна мова - спрощена, стилізована під векторну графіку. Це обумовлено метою легкого зчитування дітьми візуальних образів та ключових локацій. Використовується яскрава палітра. Насичені кольори привертають увагу малюка, спонукаючи його до вивчення книги. Вони роблять книгу більш привабливою та цікавою для дітей, стимулюючи їх інтерес до читання та вивчення.

Також для дітей старшої вікової групи додається інтерактивне посилання QR-код на офіційні інформаційні сторінки поданої локації на розгорці для глибшого ознайомлення з тематикою архітектури.

3.2 Композиційно-художнє рішення графічної серії

Розробка та ілюстрування графічної серії книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова», розпочалася зі встановлення принципового планованого розміру друкованого видання у форматі А4 розміру. Обраний широкоформатний розмір обумований кращою демонстрацією художньої композиції та легшому використанню Pop-up елементів.

На кожну розгортку надається два окремих формати розміром А3. Перший аркуш слугує звичайними сторінками книги (основою), друга - вирізні елементи які будуть рухатися при відкритті і монтуватися в основу сторінок книги.

Робота містить у собі детальну розробку ескізів, наробку персонажів та плановану структуру серії ілюстрацій книги.

Композиція складається з 1 – 2 головних елементів та спрощеного оточення. Увага акцентується на архітектурній пам'ятці тематичної сторінки та доданих маскотах, які надають спрощену інформацію для читання.

3.3 Техніко-технологічні засоби виконання

Першим етапом після виначення та конкретизації обраної теми серії ілюстрацій інтерактивної книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова», стала детальне опрацювання образів планованих сторінок.

Фонове оточення не повинно заважати ознайомленню читачів з головними об'єктами композиції - будівель та їх особливих деталей. Образи архітектури були створені без детальної реалістичної проробки, але відображають головні визначні, виразні та пізнавальні риси, унікальний характер (рис. В.1).

Головні герої - супроводячи, хлопчик та дівчинка, виконані в узагальненому, стилізованому вигляді для того щоб маленький читач міг асоціювати самого себе з ними, стаючи таким самим героєм подорожі (рис. В. 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Книжкове оформлення ускладнене через додавання рухомих елементів:

- Ступінчастих конструкцій;
- V-подібних конструкцій;
- Z-подібних конструкцій;
- паралельно спливних конструкцій на основі квадрата;
- простих діалогових вікон, що відкриваються.

Ескізування та основна робота виконувалися засобом цифрової графіки у програмі Adobe Photoshop.

Розмір зображення при горизонтальній орієнтації монтажної області становить 420 x 297 мм. Розширення - 300 пікселів на дюйм з кольоровим режимом СМΥК, 16 bit.

Макетування сторінок створювалося на основі шаблонів у програмі Adobe InDesign.

Висновки до розділу 3

У розділі було визначено концепцію та встановлено чітку мету для виконання практичної макетної частини кваліфікаційної роботи.

Прослідковувався порядок та схема виконання підготовчої роботи та саме створення графічної серії від ідеї, концепції до створення макету книжкового оформлення сторінок у програмі Adobe Photoshop. Пророблено структуру, архітектуру та механіку руху Pop-up елементів книги. Знайдено гармонійний баланс між графічною ілюстрацією, паперовою пластикою, рухомими елементами книжкового видання для дітей.

ВИСНОВКИ

Під час виконання дипломної кваліфікаційної роботи, відбувся детальний аналіз особливостей, історичного та методичного підґрунтя графічного оздоблення та оформлення книжкового видання для дітей.

1) Через проблематику дослідження, була встановлена чітка мета та подальший курс для розробки серії ілюстрації.

Зроблено огляд історичного розвитку та еволюції графічних ілюстрацій. Встановлено та проаналізовано інформацію до такого виду інтерактивного оформлення, як Pop-Up книги.

Розкрито важливість інтерактивних елементів у сприйнятті матеріалу та створенні захоплюючого досвіду читання для дітей. Від впровадження елементів та інших інтерактивних розваг до сприйняття і збагачення змісту для підвищення інтересу читачів.

2) Визначені особливості оформлення книг для дітей згідно з їх віковими особливостями та потребами, що у рамках «Історико-теоретичних засад» дозволило довести важливість глибокого розуміння художником принципів створення дитячого ілюстрованого видання та їх впливу на сприйняття маленькими читачами.

Аналіз аналогів допоміг з'ясувати ефективні методи візуалізації історій та створення привабливих образів для дитячої аудиторії. Усвідомити важливість використання набутої інформації у своїй подальшій роботі.

3) Вивчення аналогів таких відомих художників, як Метью Рейнхарт «The Pop-up Book of Nightmares», Роберт Сабуда «The Wonderful Wizard of Oz: a Commemorative Pop-up» та паперового інженера Брюса Фостера у роботі до книги «Architectural Wonders: A Pop-Up Gallery of The World's Most Amazing Marvels»

дозволило відслідкувати сучасні тенденції розвитку рухомої книги у поєднанні з сучасною ілюстрацією.

Проведене дослідження дозволило визначити та запровадити ефективні та оптимальні художні та пластичні прийоми оформлення «рухомих» сторінок книги й умови поєднання їх з ілюстрацією для молодшого дитячого віку.

4) На підставі визначених особливостей створення ілюстрацій та оформлення дитячої книги розроблено план виконання проєкту видання, знайдено його композиційно-художнє рішення, що вмістило: вивчення теорії, пошук яскравих влучних образів та локацій, розробку ескізів, розробку інтерактивного супроводу та вбудовування Pop-up елементів. Також були визначені основні текстові змістовні тези для діалогових навчальних вікон.

5) Практична частина кваліфікаційної роботи включила виконання ескізного проєкту, друк і доведення макету в матеріалі дитячої пізнавальної інтерактивної книги «Місто і я: архітектурні пригоди Харкова».

Виявлено значний потенціал запропонованого видання, як освітнього та культурного засобу розвитку пізнавальної та творчої активності дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. "Божественна комедія" Данте в живописі: хто з відомих художників створював ілюстрації до знаменитого твору. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://surl.li/tpxpo>
2. BaraBooka. Про книги [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.barabooka.com.ua/vchimosya-mandruvati/>
3. BaraBooka. Художники-ілюстратори [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.barabooka.com.ua/nadiya-dojcheva-but/>
4. Bruce Foster and Paperpops, LLC. Bruce Foster PAPER ENGINEER, DESIGNER, WRITER, AND SPEAKER [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.paperpops.com/about-artist-2/>
5. BU Journal of Graduate Studies in Education, v8 n3 p55-58 2016 Електронний ресурс] — Режим доступу: [EJ1230518.pdf \(ed.gov\)](#)
6. ISSN 2411-1546 Розділ I. Історико-мистецька спадщина України в контексті світового культурного простору [Електронний ресурс]— Режим доступу: <https://goo.su/SstOF>
7. Matthew Reinhart. About Matthew Reinhart [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.matthewreinhart.com/about/>
8. Pop-Up Design. Mechanism Paper Transformation to 3D Sculpture by Mugdha Kale [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.dsource.in/course/pop-design-0/history>
9. Життя. Ті, що малюють між слів. Ще 7 українських ілюстраторів, вартих уваги [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/07/22/215120/>
10. Кадоркіна Ю.О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок // Young Scientist. – 2018. – №12(64). – С.19-22.

[Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-5>

11. Ковальчук Г. І. Рукописні книги та стародруки: Навчальний посібник / / Галина Ковальчук. – К., 2011. – 100 с.

12. Марія Марковська. Як обрати дитячу книжку в залежності від віку. Рекомендації експертів. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/projects/reading/2019/09/09/238092/>

13. Овчінніков В. Історія книги: еволюція книжкової структури. – Львів: Світ, 2005. – 420 с.

14. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги / Ю. Федіна // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія. - 2014. - Вип. 35. - С. 119-124. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2014_35_22

15. Примаченко Марія Оксентіївна [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://surl.li/ggcr> HYPERLINK "http://surl.li/ggcr" HYPERLINK "http://surl.li/ggcr" HYPERLINK "http://surl.li/ggcr". HYPERLINK "http://surl.li/ggcr"li HYPERLINK "http://surl.li/ggcr"/ HYPERLINK "http://surl.li/ggcr"ggcr

16. Програма інтегрованого краєзнавчого курсу за вибором «Харківщинознавство» для учнів 8-9х класів закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://surl.li/tqfne>

17. Романишин Романа і Лесів Андрій. Видавництво СТАРОГО ЛЕВА [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://starylev.com.ua/old-lion/author/romanisin-romana-i-lesiv-andrii>

18. Сучасний погляд українського художника-ілюстратора на оформлення дитячої книги (на прикладі творчості Костя Лавра) / В. А. Олійник // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв._ 2011. - № 7. - С. 146-149. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://surl.li/tpxop>

19. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. ВІСНИК Львівської національної академії мистецтв. Вип. 35. С. 220-233 [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk_35/220-233_Tokar.pdf
20. Толочко Петро. Київська Русь. — К.: Абрис, 1996. — 360 с.
21. Україна крізь віки : в 15 т. / ред. В. А. Смолій ; НАН України, Ін-т археол. України, Ін-т історії України. - Київ : Альтернативи, 1998. Толочко, Олексій Петрович. Т. 4 : Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. — 1998. — 351 с.
22. Українська бібліотечна енциклопедія. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://is.gd/OqT1cg>

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. 1. Фрагмент папірусу писаря Ані: розділ «Суд Осіріса»

Рис. 2. Майстер С. С. Алфавіт.
Літера "G". Л. 289Рис. 3. Майстер С. С. Алфавіт.
Літера "G". Л. 289

Рис. 4. Мапа Песла. Ілюстрація Боттічеллі

Рис. 5. Ілюстрація Джона
Теннієла «Аліса в Країні Див»,
видання 1865 рокуРис. 6. Енріко Машиніті – перший
ілюстратор (1883)
«Пригоди Піннокіон».

Рис. 7. Хрещення та прозвіня Володимира Святославича у Корсуні. Мініатюра з Радзівілівського літопису, (кінець XV ст.).

Рис. 9. Обкладинка книги «Ой конники сиваші», Марія Приймаченко

Рис. 10. Обкладинка книги «Точе баба мако», Марія Приймаченко

Рис. 8. Великий князь Святослав дізнається про полон Ігоря Святославича. Ліньове літописне

Рис. 11. Марки України. Світлана Галчинська

Рис. 12. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Автомімо» (2014)

Рис. 13. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Зірки і мдакові зернига» (2014)

Рис. 14. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Мій дім і речі в нім» (2015)

Рис. 15. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Війна, що змінила Рондо» (2015)

Рис. 16. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Голосно, тихо, пошепки» (2017)

Рис. 16. Романа Романішина та Андрій Лесів, «Я так бачу» (2018)

Рис. 17. Ілюстрація з книги "Liber Floridus" яка демонструє механізмів шлюзу Землі (1121)

Рис. 18. Ілюстрація з книги Воувелла
Рухливий пристрій для визначення
положення сонця і місяця в зодіаку (1300)

Рис. 19. Ілюстрація з книги
"Harlequinade" Адам і Єва Роберта
Сейера, (1765)

Рис. 20. Ілюстрація з поп-ап книги
"Alice's Adventures in Wonderland"
Роберта Сабуди (2003)

Рис. 21. Ілюстрація з поп-ап книги
"The Movable Mother Goose"
Роберта Сабуди (1999)

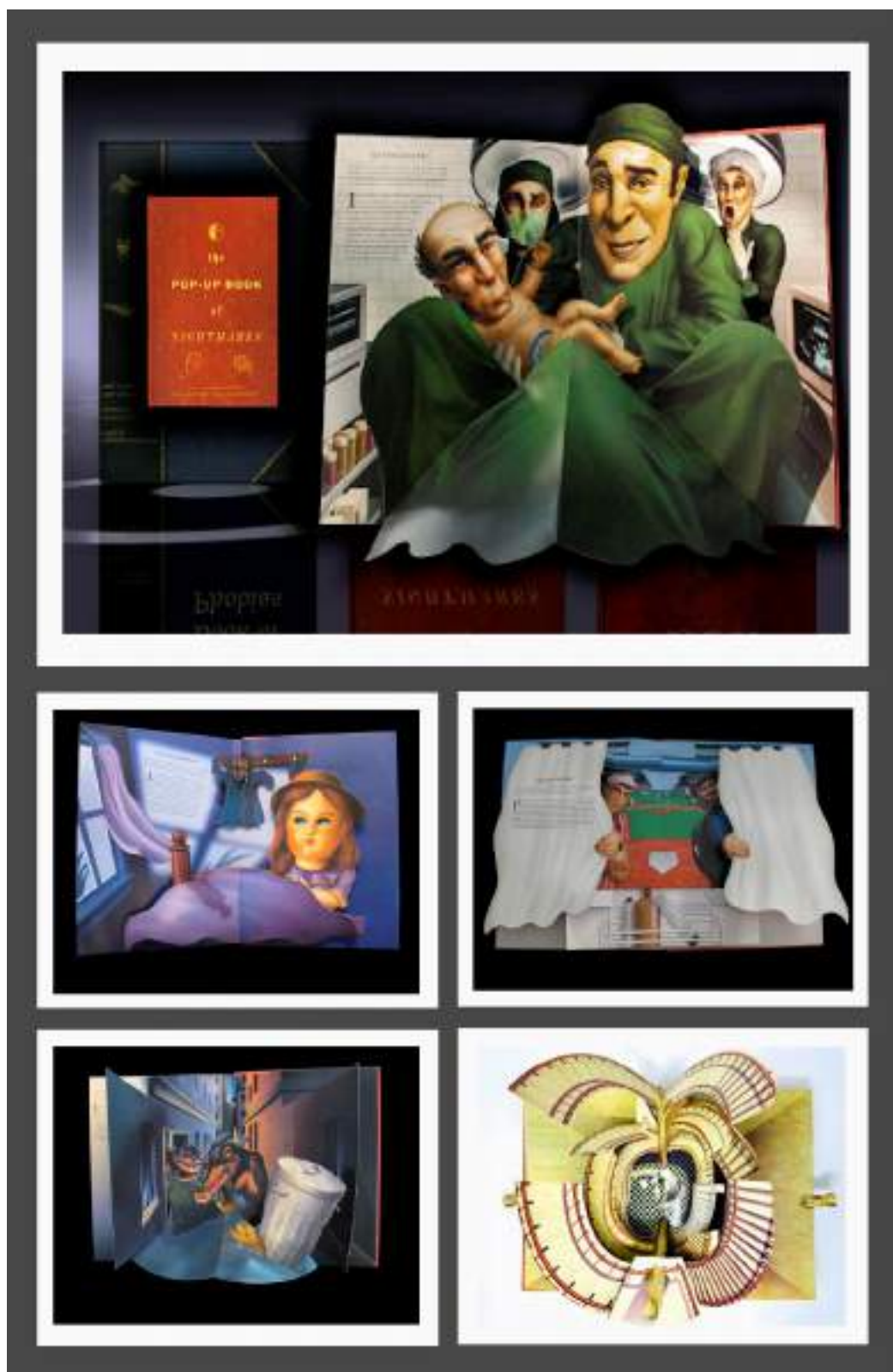

Рис.1. Ілюстрації Метью Рейнхарта до книги «The Pop-up Book of Nightmares» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.matthewreinhart.com/the-pop-up-book-of-nightmares/>

Рис.2. Ілюстрації Роберт Сабуда до книги «The Wonderful Wizard of Oz: a Commemorative Pop-up» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.englishbooks.in.ua/shop/interactive-books/pop-up-books/the-wonderful-wizard-of-oz-a-commemorative-pop-up/>

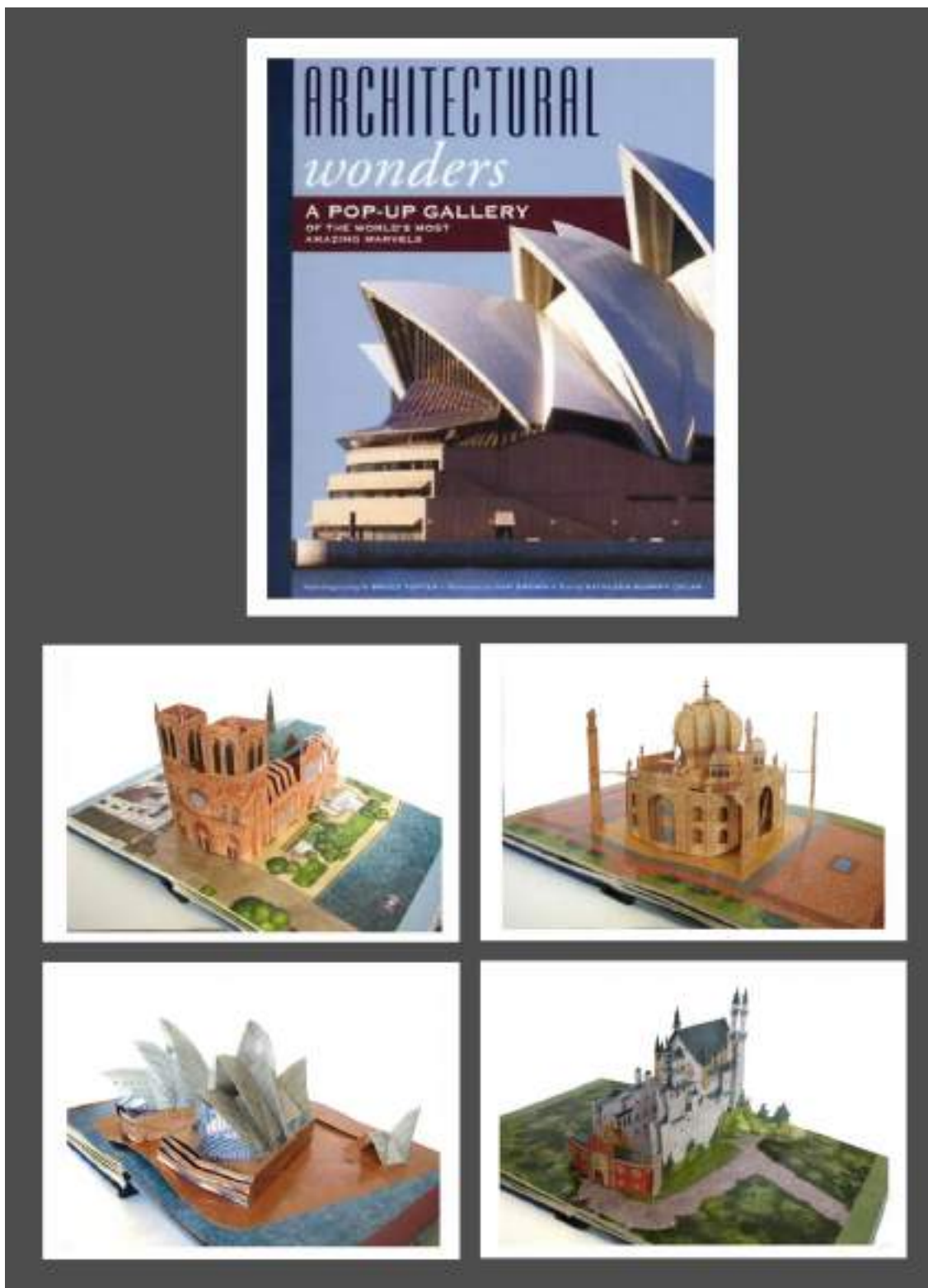

Рис. 3. Рухомі механізми Брюса Фостера у книзі “Architectural Wonders: A Pop-Up Gallery of The World’s Most Amazing Marvels” [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.paperpops.com/portfolio-item/pop-ups-of-five-iconic-buildings-from-around-the-world/>

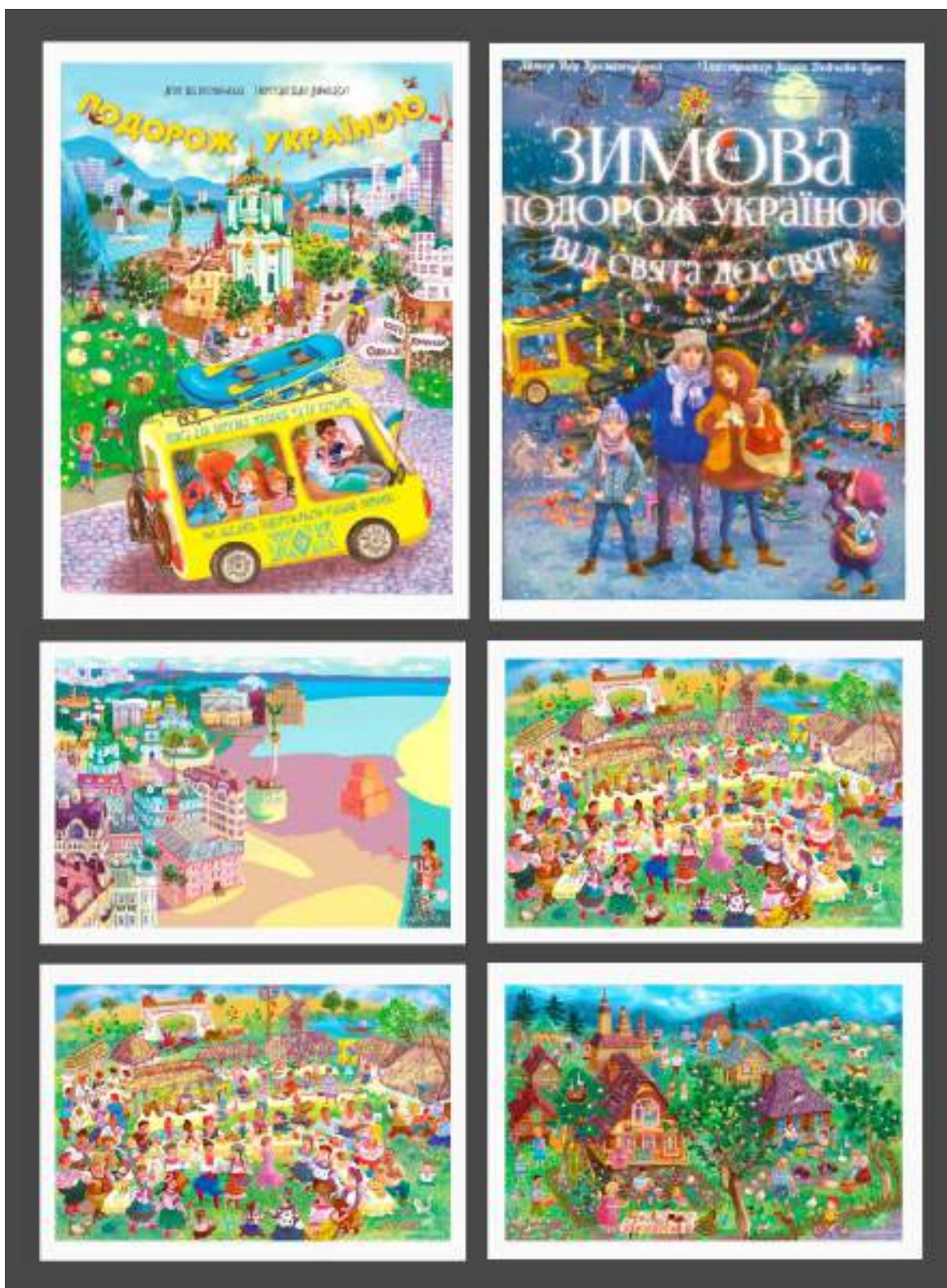

Рис. 4. Ілюстрації Надії Дойчева-Бут до серії книжок-картинок для найменших «Подорож Україною» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.barabooka.com.ua/vchimosya-mandruvati/>

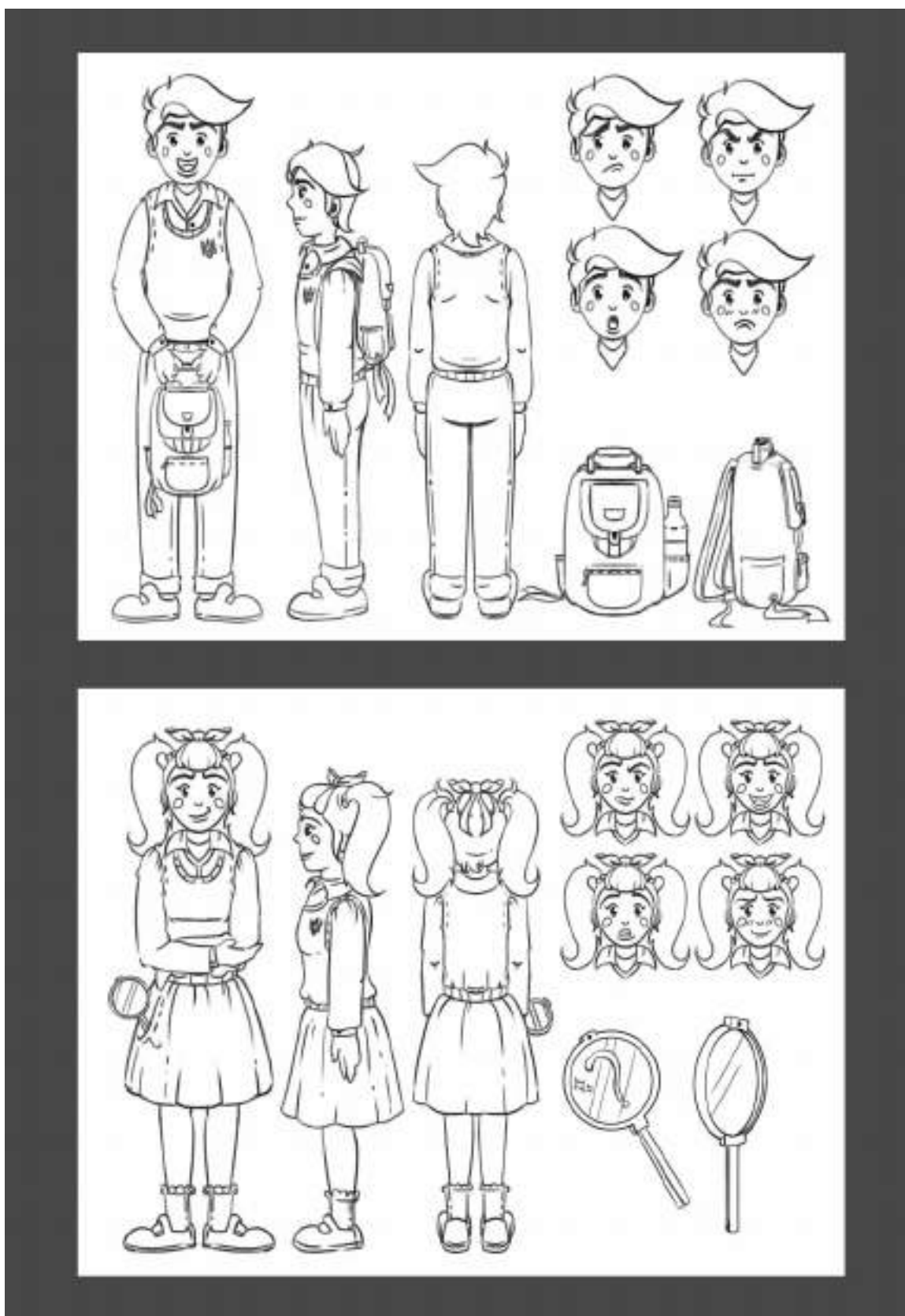

Рис. 1. Школярі. Ескізи до персонажів-маскотів.

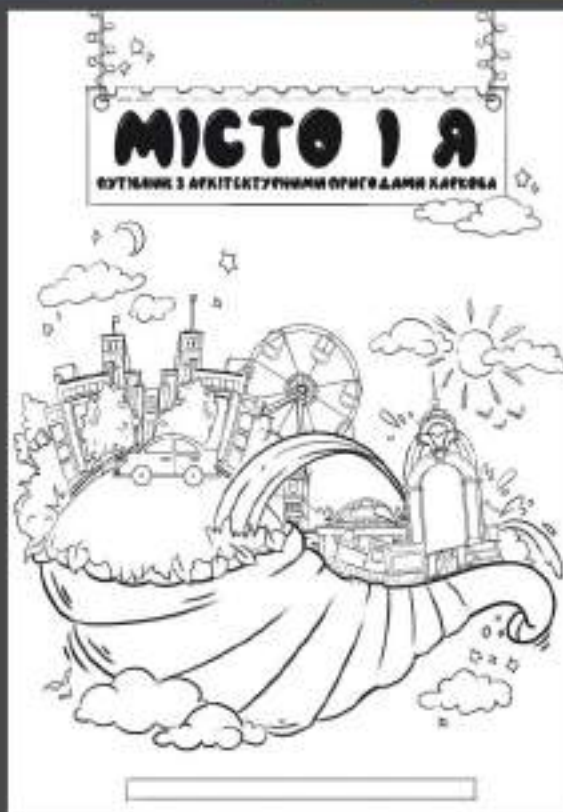

Рис 2. Пошукові ескізи до оформлення обкладинки книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова».

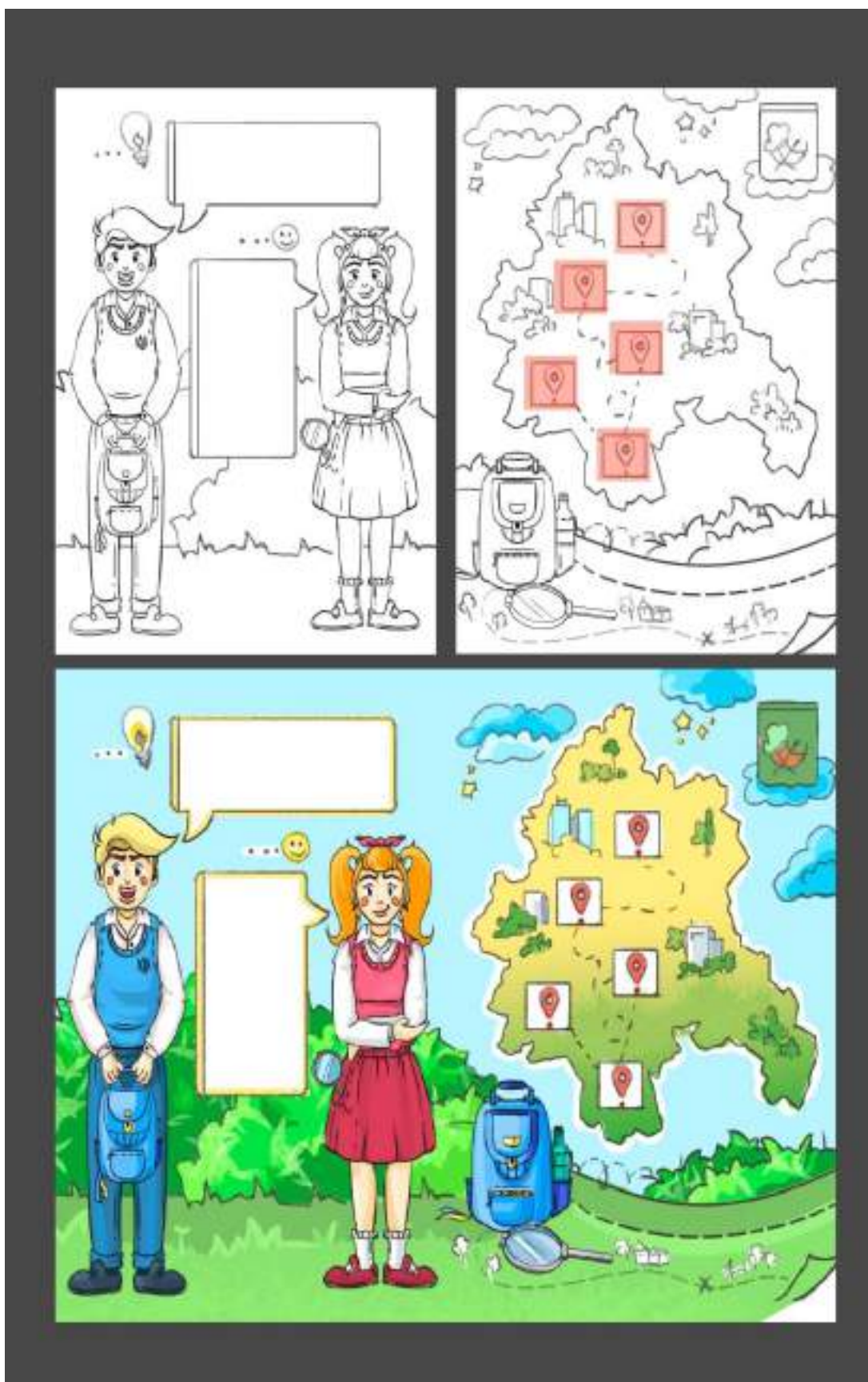

Рис 3. Ескізи для вступної розгортки книги.

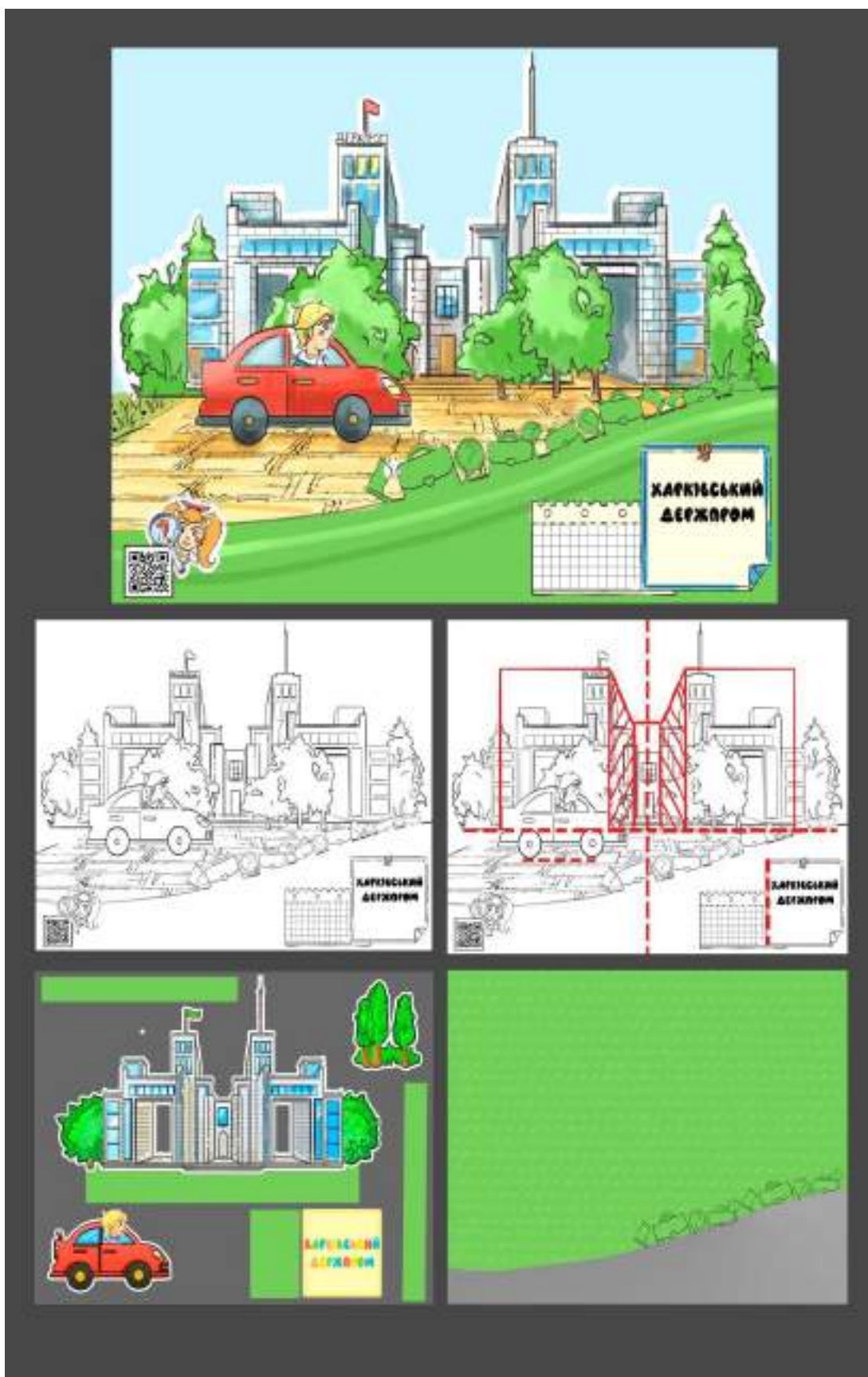

Рис. 4. Ескіз розгортки «Харківський держпром».

Рис. 5. Ескіз до розгортки «Харківський зоологічний парк».

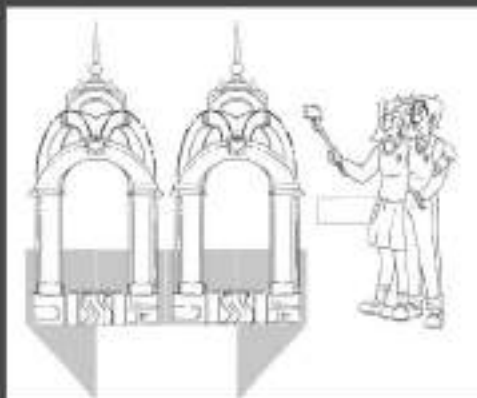
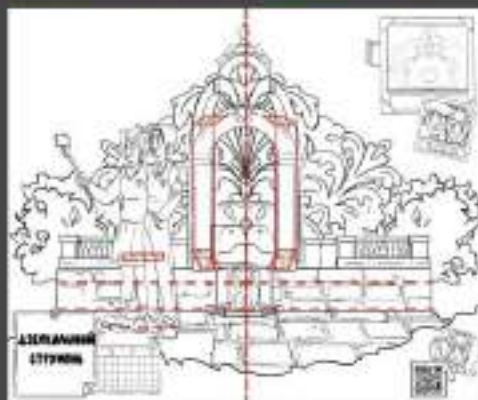

Рис. 6. Ескіз до розгортки «Дзеркальний струмінь».

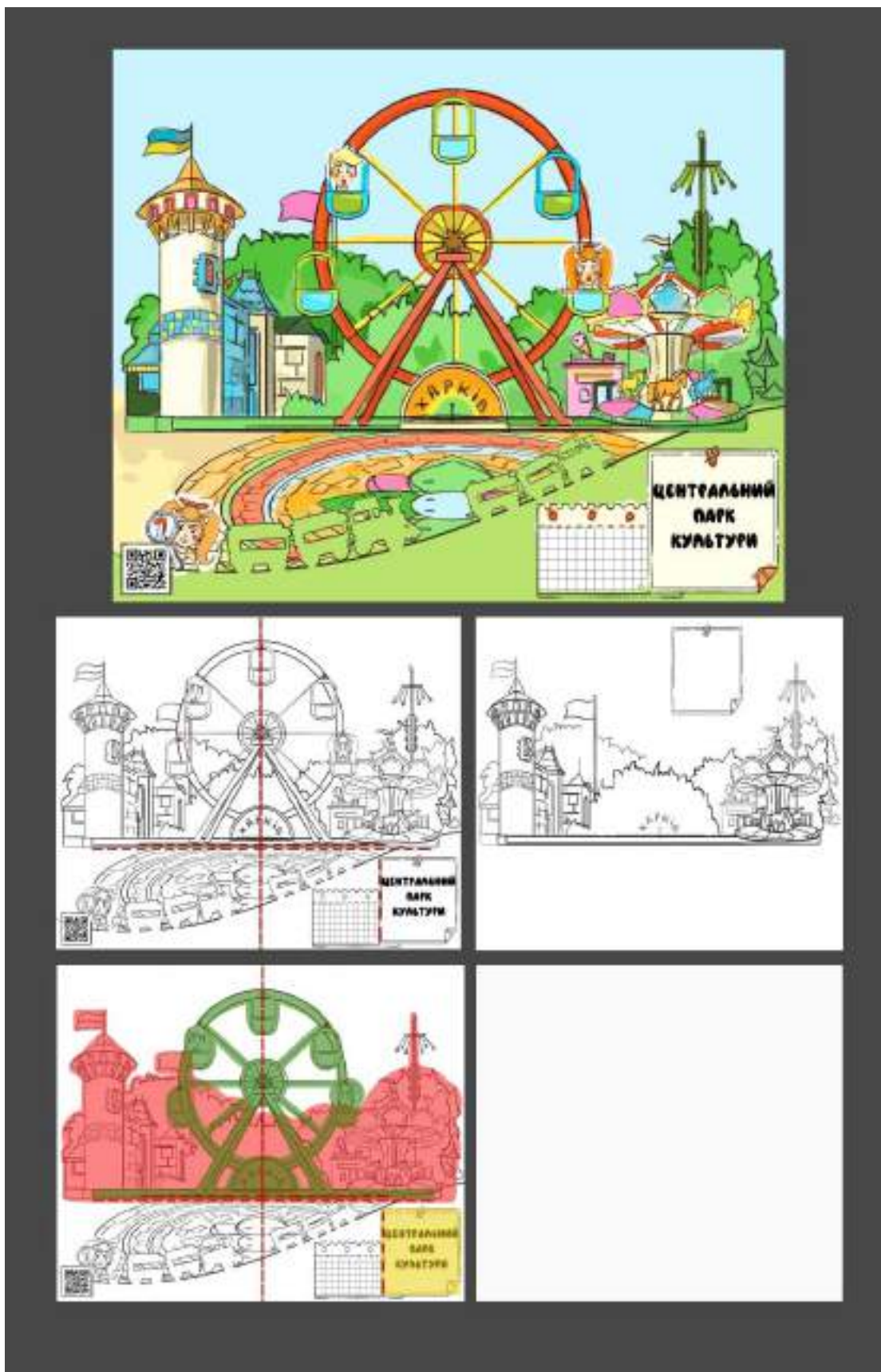

Рис. 7. Ескіз до розгортки «Центральний парк культури».

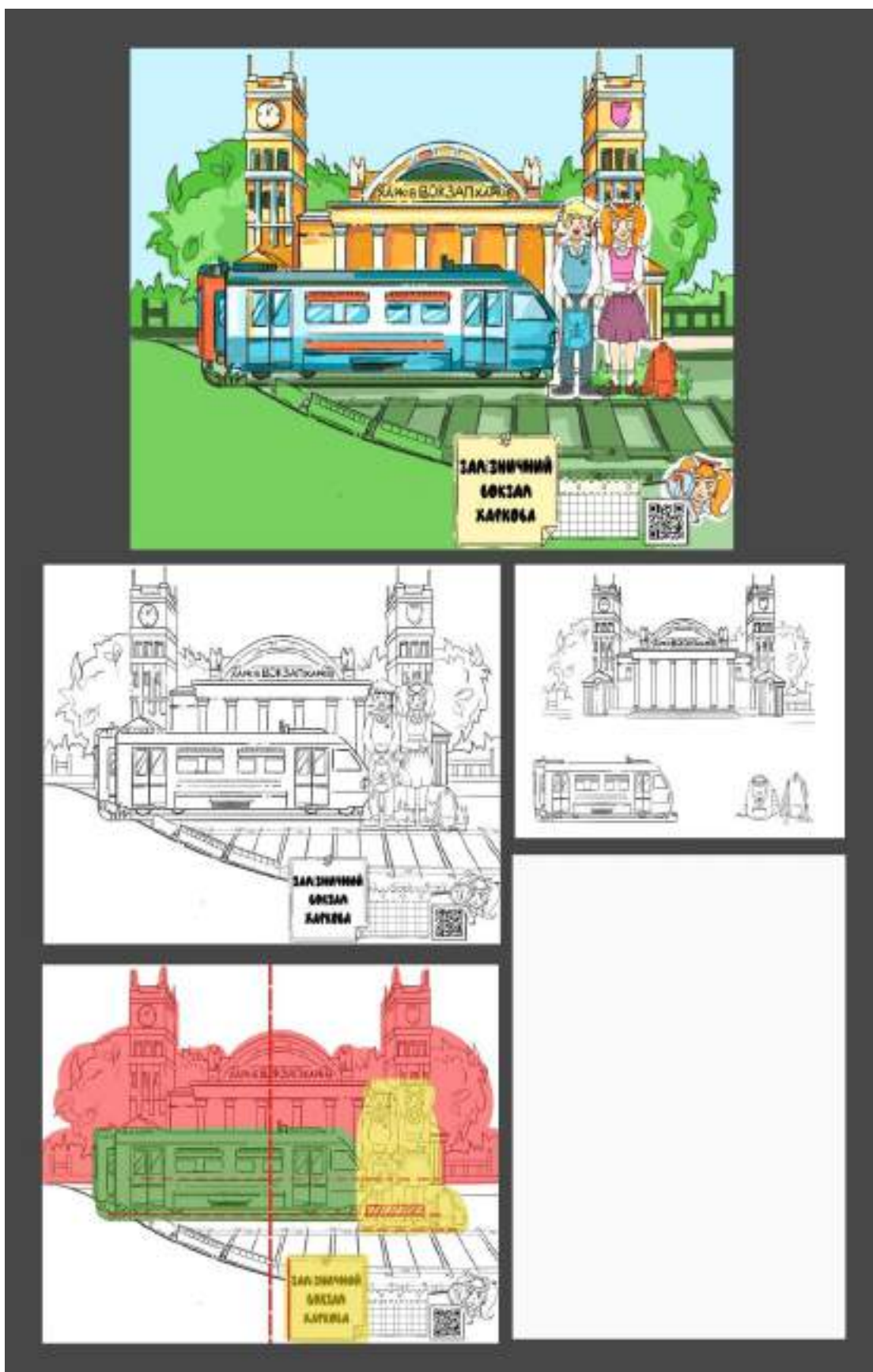

Рис. 8. Ескіз до розгортки «Залізничний вокзал Харкова».

РЕЗЮМЕ

Вишняк В.О. Серія ілюстрацій до дитячої книги «Архітектурні пам'ятки Харкова»

Актуальність теми. Книжкова ілюстрація, як специфічна форма графічного мистецтва, має значний вплив на зорове сприйняття та формування розуміння оточуючого світу, сприяє розвитку естетичної чутливості у дітей, що проявляється, передусім, у прагненні до гармонії у всіх її виявах. Книга відкриває перед маленькими читачами багатоаспектність, розкриває світ слова та зображення. Книжкова графіка є першим знайомством дітей із мистецтвом візуального вираження. Сучасні дитячі художники мають вільний вибір засобів виразності, технік та стилів. Ілюстрації відіграють ключову роль у формуванні художньо-естетичного смаку та розвитку креативного мислення дітей. Зображення сприяють розвитку уявлення та уяви, становленню емоційної сприйнятливості та ідентичності себе як особистості, формуванню навичок свідомого читання та розуміння тексту. Обрана тема є актуальною, оскільки вона відображає не лише естетичні, а й педагогічні, психологічні та соціокультурні аспекти.

Мета роботи. Дослідити особливості ілюстрування й оформлення дитячої книги. За результатами дослідження розробити серію ілюстрацій та проєкт оформлення дитячої інтерактивної книги «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова» з застосуванням технології «Рор-ур».

Об'єкт кваліфікаційної роботи. Художнє оформлення дитячих видань.

Предмет дослідження. Серія ілюстрацій для дитячої книги «Архітектурні пам'ятки Харкова» до проєкту оформлення інтерактивної книги для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку «Місто і я: архітектурними пригодами Харкова» з застосуванням технології «Рор-ур».

Методи дослідження. Вивчення й аналіз літератури та джерел за темою кваліфікаційної роботи. Аналіз аналогів (стилістичний, композиційний,

семантичний) художнього оформлення «рухомої» книги. Методи морфологічної трансформації, паперової пластики, структурування, застосування інтерактивних технологій в художньому оформленні інформаційного ресурсу. Методи опису, синтезу, структурування, систематизації та узагальнення отриманих в процесі дослідження даних.

Результати. Під час виконання дипломної кваліфікаційної роботи, відбувся детальний аналіз особливостей, історичного та методичного підґрунтя графічного оздоблення та оформлення книжкового видання для дітей. Зроблено огляд історичного розвитку та еволюції графічних ілюстрацій. Встановлено та проаналізовано інформацію до такого виду інтерактивного оформлення, як Pop-Up книги. Визначені особливості оформлення книг для дітей згідно з їх віковими особливостями та потребами, що у рамках «Історико-теоретичних засад» дозволило довести важливість глибокого розуміння художником принципів створення дитячого ілюстрованого видання та їх впливу на сприйняття маленькими читачами. На підставі визначених особливостей створення ілюстрацій та оформлення дитячої книги розроблено та виконано графічний план проєкту видання.

Ключові слова: ілюстрація, книжкова ілюстрація, графічне оформлення, «рухома» книга, дитяче видання.